
KÖNYVJELZŐ

REGIONALITÁS – LOKALITÁS A 21. SZÁZADBAN TANULMÁNYKÖTET AZ AZONOS CÍMŰ TUDOMÁNYOS KONFERENCIA ANYAGAI ALAPJÁN 2001. ÁPRILIS 27. KOMÁROM

Szerk.: *Beszteri Béla – Mikolasek Sándor*
(*VEAB, Komárom, 2001, 409 o.*)

EDELÉNYI BÉLA

A Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Területi Bizottságának és Komárom Város Önkormányzatának szervezésében az idén 10. alkalommal került sor a Komáromi Napok keretében tudományos konferencia megszervezésére. A konferencián mutatták be az előző, 9. tudományos konferencia anyagát feldolgozó tanulmánykötetet, melyben hat témakör keretében 36 tanulmány került publikálásra. A kötet szerkesztői *Beszteri Béla* és *Mikolasek Sándor* kiváló módon választották ki a publikált tanulmányokat, a régió és a szakterület meghatározó kutatóit, szakértőit sorakoztatták fel a tanulmánykötetben. A kötet 409 oldalas, amely tartalmazza a kötet szerzőinek bemutatásán túl az angol nyelvű rövid összefoglalót és a tartalomjegyzéket.

Komárom város polgármesterének, *Zatykó Jánosnak* a bevezetője után *Markó László* akadémikusnak, az MTA Veszprémi Területi Bizottsága elnökének a konferencia témájának, a regionalitás és lokalitás egymáshoz fűződő viszonyáról szóló rövid, felvezető gondolataival nyílt meg a konferencia.

A tanulmánykötet első nagy témakörét a plenáris előadás során elhangzott előadások alkotják. A konferencia címével azonos blokkot *Enyedi György* előadása nyitja meg. *Enyedi* professzor *A nagyvárosi régiók és a globális gazdaság* című előadása során bemutatja az urbanizált régiók fejlődésének folyamatát, annak legfontosabb jellemzőit és a régiók fejlődésére ható azon folyamatok fő kérdéseit, amelyek a jövőjüket alakítják. A szerző külön foglalkozik a globális városrégiók társadalomföldrajzával, a várható kormányzati feladatokkal, a demokrácia és a politika kérdéseivel, valamint Budapest helyzetével a globalizálódó térben.

Az európai regionalizmus új tendenciái címmel *Horváth Gyula* professzor az európai államok gazdaságának, államszervezésének és társadalmi kapcsolatának egymáshoz fűződő viszonyát elemzi. Rámutat a decentralizált, illetve föderációs államok versenyképességére, amely mind a GDP szélső értékeinek, mind a népességszám változásában megfigyelhető. Felvázolja a nemzeti kormányok várható kulcspozícióit és legfontosabb teendőit, amelyek a nemzetközi integráció elmélyülése után is fennmaradnak.

Pálné Kovács Ilona professzor asszony a regionalizmus hazai elterjedésének legfontosabb kérdéséről ír a *Politikai regionalizáció esélyei Magyarországon* című

tanulmányában. A tanulmány áttekinti a magyar regionalizációval kapcsolatos határkönek számító jogszabályi változásokat a rendszerváltást követően. Sorra veszi a decentralizáció kedvezményezettjeit, a döntések jellemzőit és tanulságait. Forgatókönyveket mutat be a politikai regionalizáció lehetőségeit számba véve a különböző területi szinteken.

A plenáris ülés negyedik előadását *Szegvári Péter*, a Miniszterelnöki Hivatal helyettes államtitkára tartotta meg. Az előadás témája a *Határ menti regionális együttműködések* átfogó bemutatása volt. Az előadás során gyakorlati tapasztalatok kerültek bemutatásra, mint például a sikeres nyugati határ menti projekt, illetve az egyéb határokon felmerülő problémák. Az előadás konklúziójaként felvázolásra kerültek a határ menti együttműködések feltételének legfontosabb tényezői.

A tanulmánykötet második részét a *Globalitás – regionalitás – lokalitás* téma köré csoportosították a szerkesztők. A témakör hét tanulmányt tartalmaz. Az első publikáció a szerkesztő, *Beszteri Béla* nevéhez fűződik. A szerző munkájában (*A lokalitás mint a globalizáció ellensúlya*) a kulcsszavak mögött rejlő tartalom kifejtése után az egymáshoz való viszonyt és alkalmazhatóságot fejt ki. *Pásztor István* a határ menti régiók fejlesztését és stratégiai kérdéseit mutatja be a „*A Komáromi (Komarno) Régió szerepe az európai fejlesztésben 2001 után*” című tanulmányában. *Darai Lajos Mihály* és *Fülöp Szőke László* elméleti és filozófiai szemszögből vizsgálták a globalizáció és a lokalizáció egymáshoz fűződő viszonyát (*Globális totalizmus, lokális kommunizmus?*). A gyakorlati regionalizmus kérdését mutatja be, szintén helyi példán keresztül *Benkő Ferenc* a *Vág–Duna–Ipoly Eurorégió alapítása és működésének tapasztalatai* című előadásában. Szintén a határ menti régiók egymáshoz való viszonyát közelíti meg *Hardi Tamás*, de a kérdést a politikai földrajz szemszögből közelíti meg (*Nemzeti határok és poszt-nacionalista gondolatok a határ menti régiókról*). *Kaiser Tamás*nak *A regionalizáció „változó geometriája”* tanulmánya az európai régiók országonkénti eltérő államigazgatási szerepét mutatja be, a területi egységek kialakulásának (kialakításának) történelmi, politikai, jogi és társadalmi szempontjai szerint rendszerezve. A blokkot *Barsi Boglárka* cikke zárja, amely az európai országok nemzetiségi tekintetben legdifferenciáltabb államát mutatja be *A belga államszerkezet átalakulása, avagy a flamand–vallon konfliktus* című munkájában.

A *Regionalitás és globalizáció a gazdaságban* téma köré csoportosul a következő hét cikk. *Somkuti Elemér* *A jövő feladatait érintő egyes kihívásokról* címmel tartott előadást. *Jáger László* írásában két olyan európai kutatást mutat be, amelyek az erdőgazdálkodás és a társadalom regionális különbségeit vizsgálták (*Erdő és társadalom: regionalitás és lokalitás Magyarországon*). *Veszeli Tibor* *Az agrárszakértelem jelentősége a rurális jellegű kistérségek fejlesztésében* címmel írt az agrármérnök-képzés vidékfejlesztési jellegű lehetőségeiről. *Az Európai Unió és a munkabiztonság* viszonyáról a jogharmonizáció aktualitásának kapcsán írt *Morvay Leona*. A multinacionális vállalatok hálózatépítési szokásait *Leveleki Magdolna* mutatja be a *Vállalkozói kapcsolatok iparosodott térségekben* című munkájában. Az uniós csatlakozás aktuális kérdésével foglalkozik *Sey István* *A gazdasági bevándorlók munkaerőpiacra gyakorolt hatásának néhány kérdése az EU keleti bővítése kapcsán Ausztriában* című tanulmányában. A tanulmánykötet harmadik blokkjának utolsó

írásában a globalizáció gyakorlati, pénzügyi hatását mutatja be *Dusek Tamás (A pénz denacionalizálódása)*.

Böhm Antal Lokális és regionális identitás című tanulmánya az első a *Lokális és helyi identitás* témáját felölelő részben. *Zongor Gábor* a területfejlesztés intézményrendszerének túlpolitizálásáról írt (*Reginalizáció – decentralizáció vagy dekoncentráció, vagy valami egészen más?*). Az *interregionális intézményrendszer illesztése a helyi, a regionális, a nemzeti és a szupranacionális struktúrákba* címmel *Hervainé Szabó Gyöngyvér* készített egy mind horizontális, mind vertikális szempontból átfogó tanulmányt az európai térről. A globalizáció kapcsán két jogi szemléletű cikkel folytatódik a tanulmánykötet (*Tarr György: Európaiság – globalizáció – jogharmonizáció; Botos Gábor: Alkotmányosság és globalizáció*). A magyarországi régiók határainak kérdéseivel szintén két cikk foglalkozik, az első (*Agg Zoltán: Hány régiója van Magyarországnak?*) elméleti vonatkozású, míg a második gyakorlati példákat felvonultató jelleggel közelíti meg a témát (*Mikolasek Sándor: Régiós határok Magyarországon*).

A *Regionalitás, oktatás, nemzeti kultúra* szekció keretében hat tanulmány bemutatására került sor. Elsőként egy szociológiai-pedagógiai megközelítésű kutatást ismertetett *Szabó Péter Különböző fenntartású pedagógusképző intézmények összehasonlítása a pedagógusképzésben* címmel. Míg az előző tanulmány több intézmény regionális méretű vizsgálata, addig *Kiss Attila* lokális példát mutat be *Oktatási helyzetkép Dunaújvárosról a városi és a városkörnyéki szülők elvárásai alapján* című munkájában. *Kovács Géza Regionalitás és oktatáspolitikai munkájában* a két tényező közötti kapcsolat hiányára hívja fel a figyelmet. A blokkot záró három tanulmány a kultúra és a globalizáció problémáinak mondható viszonya köré csoportosult (*Bodács Emil: Globalizáció és nemzeti kultúra a reklám szemszögéből; Nagy Alpár: Európaiság, nemzeti kultúra és azonosság Kodály Zoltán eszmévilágában; Somogyi Ferenc: A kulturális evolúció alapja: az organikus csoport*).

A tanulmánykötet záró rész a *Humánpolitika és regionalitás* témához kapcsolódó tanulmányokat mutatja be. *Schvarcz Tibor A népesedéspolitika és az egészségügy jövője regionális szinten* című munkájában évtizedes léptékű problémákat vázol fel. *Szretykó György* egy OTKA pályázat keretében elkészült kutatást mutat be *A szociálpolitika fejlesztésének lehetőségei Iván községben* címmel. A *Globalizáció és regionalizmus a nyugdíjbiztosításban* című tanulmányban *Roncsokné Kontó Gizella* és *Józsa László* szerzőpáros nemzetközi kitekintést tesz a rendszerek bemutatása mellett. A tanulmánykötet zárótanulmánya *Nárai Márta A nonprofit szféra területi különbségeit* bemutató cikke, amely a magyarországi civil szervezetek címben jelzett horizontális különbségei mellett az ágazati jellegű eltéréseket is bemutatja.

A tanulmánykötet jó példája annak, hogy a regionális tudomány regionális szinten is képes nagy számú és minőségi kutatások felvonultatására. A helyi szervezésű konferencia évek óta meghatározó jellegű tudományos esemény a Dunántúl életében. A tanulmánykötet átfogó jellemzést ad a régió kutatásairól, és a kutatók megjelenésükkel alkalmasnak találják mind a személyes, mind az írásos publikációra.